משנה יומא (פה:)

1 עבירות שבין אדם למקום יוה"כ מכפר עבירות שבין אדם לחבירו אין יוה"כ מכפר עד שירצה את חבירו *דרש ר' אלעזר בן עזריה מכל חטאתיכם לפני ה' תטהרו עבירות שבין אדם למקום יוה"כ מכפר עבירות שבין אדם לחבירו אין יוה"כ מכפר עד שירצה את חבירו

2 יומא (פז:)

"אמר ר' יצחק כל המקניט את חבירו אפילו בדברים צריך לפייסו שנאמר בני אם ערבת לרעך תקעת לזר כפיך נוקשת באמרי פיך עשה זאת אפוא בני והנצל כי באת בכף רעך לך התרפס ורהב רעך *אם מתן (ג) יש בידך התר לו פסת יד ואם לאו הרבה עליו

משנה ר"ה (כב:)

3 מתני' אע"פ שהוא נותן לו אין נמחל לו עד שיבקש ממנו שנאמר ועתה השב אשת וגו' ומנין שאם לא מחל לו שהוא אכזרי שנאמר ויתפלל אברהם אל האלהים וירפא אלהים את אבימלך וגו' האומר סמא את עיני קטע את ידי שבר את רגלי חייב ע"מ לפטור חייב *קרע את כסותי שבר את כדי חייב *ע"מ לפטור פטור עשה כן לאיש פלוני על מנת לפטור חייב בין בגופו בין בממונו: גמ' ת"ר כל

רמב"ם תורה ומצוה פ"ב הל"ט

4 ט אינו דומה מזיק חבירו בגופו למזיק ממונו. שהמזיק ממון חבירו כיון ששלם מה שהוא חייב לשלם נתכפר לו אבל חובל בחבירו אע"פ שנתן לו חמשה דברים אין מתכפר לו ואפילו הקריב כל אילי גביות אין מתכפר לו ולא נמחל עונו עד שיבקש מן הנחבל וימחול לו: י ואסור

שרש שורה ש"ש

5 רמב"ם הל' תשובה (א,ו)

א כל המצוות שבתורה, בין עשה בין לא תעשה, אם עבר אדם על אחת מהן בין בזדון בין בשגגה, כשיעשה תשובה וישוב מחטאו חייב להתודות לפני האל ברוך הוא. שנ' איש או אשה כי יעשו מכל חטאת האדם למעול מעל בי"י ואשמה הנפש ההיא והתודו את חטאתם אשר עשו, זה וידוי דברים. ווידוי זה מצות עשה: כיצד מתודה, אומר אנא י"י (יא) חטאתי עויתי פשעתי לפניך ועשיתי כך וכך והרי ניחמתי ובשתי במעשי ולעולם איני חוזר לדבר זה. זה הוא עיקרו של וידוי. וכל המרבה להתודות ומאריך בענין זה הרי זה משובח: וכן בעלי חטאות ואשמות בעת שמביאין קרבנותיהם על שגגתן או על ודונן אין מתכפר להן בקרבנם עד שיעשו תשובה ויתודו וידוי דברים שנ' והתודה אשר חטא עליה: וכן כל מחוייבי מיתות בית דין ומחוייבי מלקות אין מתכפר להם (ז) במיתתם או בלקייתם עד שיעשו תשובה ויתודו. וכן החובל בחבירו או המזיק ממונו אף על פי ששילם לו מה שהוא חייב לו אינו מתכפר לו עד שיתודה וישוב מלעשות כזה לעולם. שנ' מכל חטאת האדם:

6 כסף משנה שם

לגמ': וכן החובל כו'. מקשה בגמרא קמא קוף המובל (נב.) אע"פ שנותן לו לינו נמחל לו עד שיבקש ממנו ממילא ומכל מקום מאי למפיק מה לפנים [מ]מכל חטאות האדם ל"ע הוא מייתי לה*:

7 רמב"ם פ"ח הל' תשובה

ט אין החשובה ולא יום הכפורים מכפרין אלא עבירות שבין אדם למקום, כגון מי שאכל דבר אסור או בעל בעילת אסורה וכיוצא בהן. אבל עבירות שבין אדם (ז) לחבירו, כגון חובל חבירו או המקלל את חבירו או גזל וכיוצא בהן, אינו נמחל לו לעולם עד שיתן לחבירו מה שהוא חייב לו וירצהו: אע"פ שהחזיר לו ממון שהוא חייב לו צריך לרצותו ולשאל ממנו שימחול לו. ואפילו לא הקניט את חבירו אלא בדברים צריך לפייסו ולפגע בו עד שימחול לו:

8 כסף משנה שם

ט אין החשובה וכו'. מקשה שם (פס:): אף על פי שהחזיר לו וכו'. מקשה בגמרא קמא קוף המובל (נב.):

10 מגן אברהם שסד

עושה אם מוטל למכירו, דעושה למכירו וגם המרה פי מלקיו יח', על כן צריך למשוכה כאן, אך המשוכה אינה מועלת כל זמן שהמטה שמטה למכירו לא נתקן. וגרמה דכל זמן שלא ריצה את מכירו אף שלא שמיש לא נמחל לו, דלא מהני כלל משוכה כל זמן שיש כידו המטה שמטה למכירו, רק למחר שנפשיים מחכירו צריך משוכה לחלק השמיש.

9 רבינו יונה פירקי אבות (א,ו)

וכן כל החכמים הנזכרים עד רבן יוחנן בן זכאי כלם מן הסנהדרין: משנה קבל תורה מסיני ומסרה ליהושע. בין תורה שבכתב בין תורה שבע"פ שהתורה בפירושה ניתנה שאם לא כן אי אפשר למדע כיה שהרי כתוב לא תגזול וכל נוקין בכלל אותו הלאו והן התורה שהיה קבלת

	תשלומין	מחילה	ווידי
אדם דאזיק אדם	חייב	חייב	חייב
אדם דאזיק ממון	חייב	אינו חייב	חייב
ממון דאזיק ממון	חייב	אינו חייב	אינו חייב אינו עבירה
אדם דמקניט אדם	אינו חייב	חייב	חייב דהוי עבירה

אות ס' תרו'

11 א [א]עבירות שבין אדם לחבירו אין יוה"כ מכפר עד שיפייסנו ואפי' לא הקניטו אלא בדברים (א) [ב]צריך (ב) לפייסו ואם אינו מתפייס בראשונה (ג) * יחזור וילך פעם שניה ושלישית [ג]ובכל פעם יקח עמו ג' אנשים (ד) ואם אינו מתפייס בג"פ (ב) (ה) אינו זקוק לו (מיהו יאמר

מ"ת שם

12 א (א) צריך לפייסו. לגם זה עבר על איסור דאורייתא דכתיב (ג) והנה אע"פ שגם בשאר ימות השנה מצוויין לפייס למי שפשע כנגדו מ"מ אם אין לו פנאי הוא ממתין לפייסו על יום אחר אבל בעיה"כ מצוויין לתקן הכל כדי שיטהר מכל עוונותיו כדכתיב כי ביום הזה יכפר עליכם מכל חטאתיכם וגו' וכ"ש אם יש בידו (ב) מן הגזל ואונאה וכל דבר הנוגע בממון יראה לתקן. [וזהו המקטרג הגדול על האדם כמו שאמרז"ל סלה מלא עונות מי מקטרג גזל מקטרג גרמא] ואם יש לחבירו בידו תביעה עליהם יודיענו אע"פ שחבירו לא ידע מזה כלל ועכ"פ יסדר לפני הרב ומ"ך הענין בשלימות ובאמת בלא שקר ולשאול הפיך להתנהג. כללו של דבר כל דבר שבממון לא יסמוך על הוראתו כי הילה"כ יש לו התיריס הרבה [מ"ת]: (ב) לפייסו. ונכון (ג) שילך בעצמו אליו ולא ישלח מחלה אחצעי שילוה

ריש אחיי סוף פ' ויחי

(יז) ויבך יוסף בדברם אליו. תכף שהזכירו לו אביו בכה לגודל האהבה ונכמרו רחמיו[23]. והנה אחיו בקשו ממנו מחילה, ולא באר הכתוב שמחל להם *, וכבר באר רז"ל[24]: שכל מי שחטא לחברו ועשה תשובה אינו נמחל לעולם עד שירצה את חברו. ואע"פ שהזכיר הכתוב: וינחם אותם וידבר על לבם[25], שנראה בזה שהיה להם רצוי מיוסף, מכל מקום לא ראינו שיזכיר הכתוב מחילת ביוסף ולא שיודה להם שישא פשעם וחטאתם. ואם כן מתו בענשם בלא מחילת יוסף ואי אפשר להתכפר עונם רק במחילתו, ועל כן הוצרך העונש להיותו כמוס וחתום להפקד אחר זמן בענין עשרה הרוגי מלכות[26]. וקרוב אני 13